Project PS no. 1

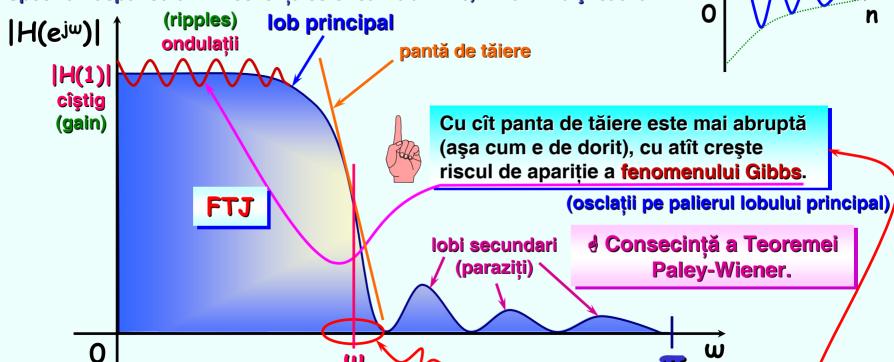

Caracteristici ale unui filtru numeric

→ Secventa pondere este, de regulă, provenită din cea a unui filtru ideal stabil, deci de la un semnal de durată infinită, stabil.

pulsație de tăiere

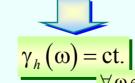
→ Spectrul răspunsului în frecvență este realizabil fizic, filtrul fiind și cauzal.

→ Faza răspunsului în frecvență este de dorit să fie liniară.

Întîrzierea de grup (group delay)

 $\gamma_h(\omega) = -$

incertitudine de localizare

a pulsatiei de tăiere

• Ce legătură există între faza răspunsului în frecvență și timpul mort al unui filtru?

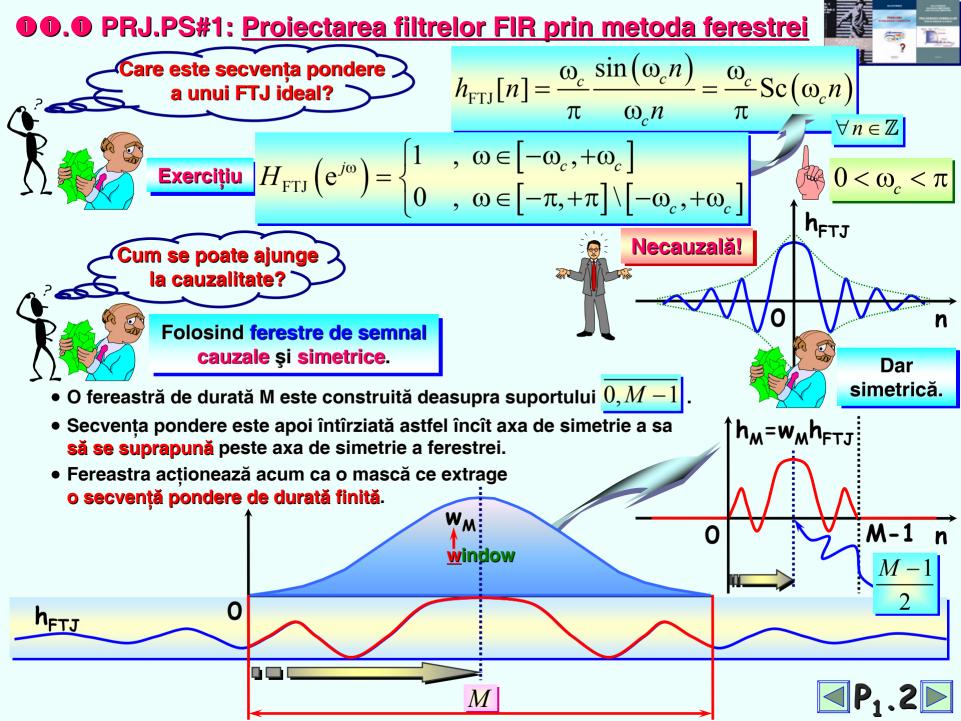
d Consecință a

Principiului de

incertitudine.

h_{id}

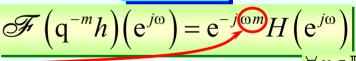

Datorită ei, filtrul va putea avea faza liniară (întîrzierea de grup constantă).

Care este utilitatea simetriei?

Exercitiu

Teorema întîrzierii

Mai mult

Faza cauzată de întîrziere variază liniar cu deplasamentul (offset-ul) temporal.

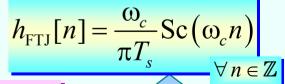

Întîrzierea (ca și anticiparea) semnalului este cuantificată de faza TF aferente.

• Dacă TF originală are faza liniară sau nulă (datorită simetriei secventei pondere), după întîrzierea secventei pondere, faza va continua să fie liniară.

Exercitiu • Arătati că, dacă un semnal este simetric, TF aferentă are valori reale (deci faza nulă).

- M 1 d Ar fi bine ca M să fie impar, pentru a putea frucțifica Teorema întîrzierii. putea fructifica Teorema întîrzierii.
- Dacă nu se îndeplinește conditia de imparitate, trebuie apelat la filtrul continual ideal corespunzător celui discret.

$$0 < \omega_c = \Omega_c T_s < \pi$$

$$\begin{split} & \underbrace{H_{\mathrm{FTJ}}\left(j\Omega\right)} = \begin{cases} 1 &, \ \Omega \in \left[-\Omega_c, +\Omega_c\right] \\ 0 &, \ \Omega \in \mathbb{R} \setminus \left[-\Omega_c, +\Omega_c\right] \end{cases} \end{split}$$

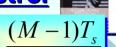
$$h_{\text{FTJ}}(t) = \frac{\Omega_c}{\pi} \frac{\sin(\Omega_c t)}{\Omega_c t} = \frac{\Omega_c}{\pi} \text{Sc}(\Omega_c t)$$

$$\forall t \in \mathbb{R}$$

Apoi, se eşantionează funcția pondere cu respectarea regulii Shannon-Nyquist.

Aşadar Supp
$$(w_M) = [0, (M-1)T_s]$$
 Deplasament temporal $\tau_M = \frac{(M-1)T_s}{2}$

$$\mathbf{I} \quad \mathbf{\tau}_{M} = \frac{(M-1)T_{s}}{2}$$

Acum este conservată simetria secvenței pondere.

$$h_{M}[n] = \frac{\omega_{c}}{\pi T_{s}} \operatorname{Sc} \left[\omega_{c} \left(n - \frac{M-1}{2} \right) \right] w_{M}(nT_{s})$$

În plus

Exercițiu

$$TCFC\left(q^{-\tau_{M}}h_{FTJ}\right)\left(j\frac{\omega}{T_{s}}\right) = e^{-j\omega\frac{\tau_{M}}{T_{s}}}H_{FTJ}\left(j\frac{\omega}{T_{s}}\right) = e^{-j\omega\frac{M-1}{2}}H_{FTJ}\left(j\frac{\omega}{T_{s}}\right)$$

Propoziția 4 (relația de aliere în frecvență)

Regula de eşantionare Shannon-Nyquist

secvența pondere a FTJ discretizat
$$\forall \omega \in [-\pi, +\pi]$$

TCFD
$$(h_{T_s})(e^{j\omega}) = \frac{1}{T_s} TCFC(q^{-\tau_M} h_{FTJ}) \left(j\frac{\omega}{T_s}\right)$$

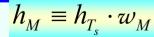
$$\forall \omega \in [-\pi, +\pi]$$

$$TCFD(h_{T_s})(e^{j\omega}) = \frac{e^{-j\omega\frac{M-1}{2}}}{T_s}H_{FTJ}(j\frac{\omega}{T_s}) = \begin{cases} e^{-j(\omega\frac{M-1}{2})}, & \omega \in [-\omega_c, +\omega_c] \\ 0, & \omega \in [-\pi, +\pi] \setminus [-\omega_c, +\omega_c] \end{cases}$$

Să nu uităm că secvența pondere finală se obține prin multiplicarea cu fereastra.

d Se observă faza liniară.

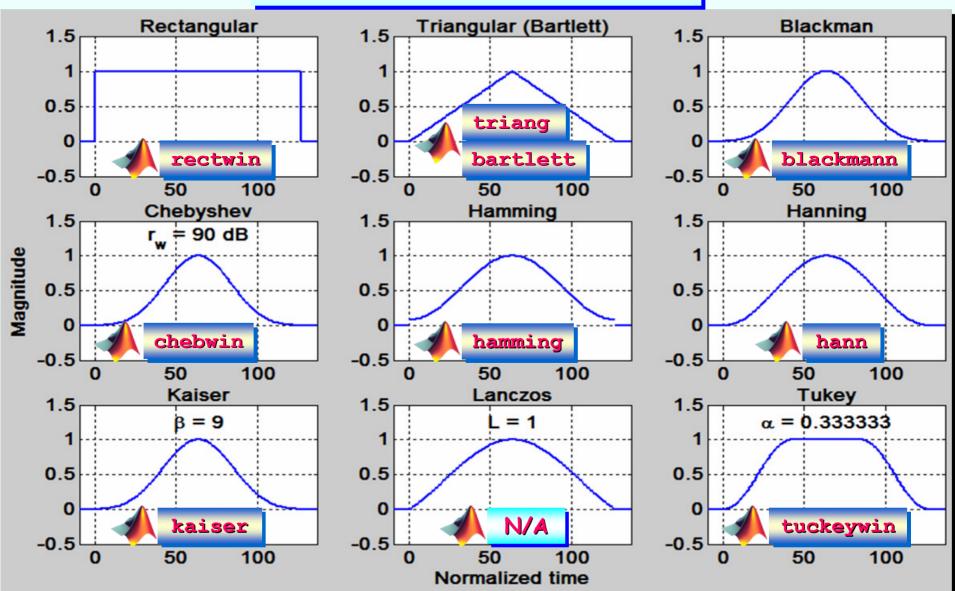
 $h_M \equiv h_T \cdot w_M$ Trebuie aplicată **Teorema inversă de convoluție.** P_1 .4

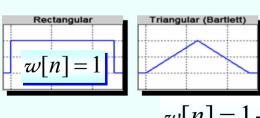
Ferestre de semnal frecvent utilizate

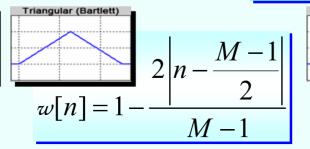

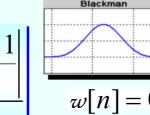

Expresiile matematice ale ferestrelor de semnal frecvent utilizate

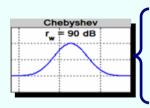
Pentru
$$n \in \operatorname{Supp}(w_M) = \overline{0, M-1}$$

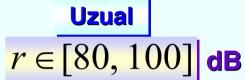
$$w[n] = 0.42 - 0.5\cos\frac{2n\pi}{M - 1} + 0.08\cos\frac{4n\pi}{M - 1}$$

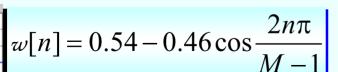

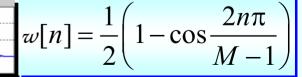
Hamming

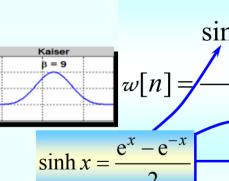
- → Algoritm recursiv bazat pe polinoamele Cebîsev.
- → Este necesară precizarea unui parametru suplimentar. 🏏 atenuarea calculată în dB a primului lob parazit, în raport cu lobul principal al spectrului ferestrei

sinus hiperbolic

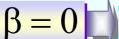
$$\sinh\left[\frac{M-1}{2}\right]^2 - \left(n - \frac{M-1}{2}\right)^2$$

 $\rightarrow \sinh \left| \beta \frac{M-1}{2} \right|$

·înăltimea relativă (în dB) a primului lob parazit

Uzual

 $\beta \in [2, 10]$ dB

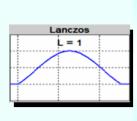
Fereastra dreptungiulară

Expresiile matematice ale ferestrelor de semnal frecvent utilizate

Pentru
$$n \in \operatorname{Supp}(w_M) = \overline{0, M-1}$$

$$w[n] = \begin{bmatrix} \sin 2\pi \left(\frac{2n-M+1}{2(M-1)}\right) \\ 2\pi \left(\frac{2n-M+1}{2(M-1)}\right) \end{bmatrix}$$
parametru de control al deschiderii ferestrei
$$L \in [0.8, 1.2]$$

parametru de control al

$$w[n] = \begin{cases} \sin^2\left(\frac{n}{(1-\alpha)(M-1)}\pi\right) &, \quad 0 \le n < \frac{(1-\alpha)(M-1)}{2} \end{cases}$$

$$\left| n - \frac{M-1}{2} \right| \le \alpha \frac{M-1}{2}$$

$$\alpha = \frac{(1-\alpha)(M-1)}{2}$$

$$\sin^{2}\left(\frac{n-M+1}{(1-\alpha)(M-1)}\pi\right), \quad \frac{(1+\alpha)(M-1)}{2} < n \le M-1$$

parametru de control al ponderii flancurilor ferestrei dreptunghiulare centrale față de lungimea suportului

Exercițiu

 Scrieti un program MATLAB cu ajutorul căruia să trasati graficele celor 9 ferestre și ale spectrelor asociate.

Uzual $\alpha \sim 33\%$ $\square P_1.7 \triangleright$

10.0 PRO.PS#1: <u>Proiectarea filtrelor FIR prin metoda ferestrei</u> Fereastra naturală Spectrele ferestrelor culisante frecvent utilizate introduce cele mai mari distorsiuni! ectangular Triangular (Bartlett) Blackman 50 필⁻¹⁰⁰ 필₋₂₀₀ <u>B</u>-100 -100 -200 -300 -300 -150 0.2 0.4 0.2 0.4 0.2 0.4 Chebyshev Hamming Hanning 50 50 0 æ -50 -50 -100 -100-100 -150 0.2 0.2 0.4 0.4 0.2 0.4 Kaiser Tukey Lanczos 50 40 20 0 哥 -20 -50 -40 -60 -100 -80 -1000.2 0.2 0.4 0.2 0.4 0.4 Normalized frequency

Intră în convoluție cu TF a semnalului sau a secvenței pondere.

Care este fereastra ideală?

Ideal ar fi ca integrala de convolutie să returneze valorile adevărate ale TF asociate semnalului original.

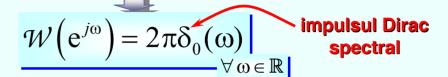
$$G(e^{j\omega}) = \frac{1}{2\pi} \left[H * \mathscr{F}(w) \right] (e^{j\omega}) = H(e^{j\omega})$$

$$\forall \omega \in \mathbb{R}$$

$$G(e^{j\omega}) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{+\pi} H(e^{j\phi}) \mathscr{W}(e^{j(\omega-\phi)}) d\phi = H(e^{j\omega})$$

$$G(e^{j\omega}) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{+\pi} H(e^{j\varphi}) \mathcal{W}(e^{j(\omega-\varphi)}) d\varphi = H(e^{j\omega})$$

- Rezultatul obtinut relevă un paradox:
 - → ferestrele culisante înquste conduc la spectre cu rezoluție mică, dar cu regularitate ("netezime") apropiată de cea a spectrului ideal:
 - → ferestrele culisante largi conduc la spectre cu rezolutie mare, dar cu regularitate ("netezime") sensibil diferită de cea a spectrului ideal.

Așa cum era de așteptat, fereastra ideală este nerealizabilă fizic.

Compromisul rezoluție-regularitate

de Principiul de incertitudine.

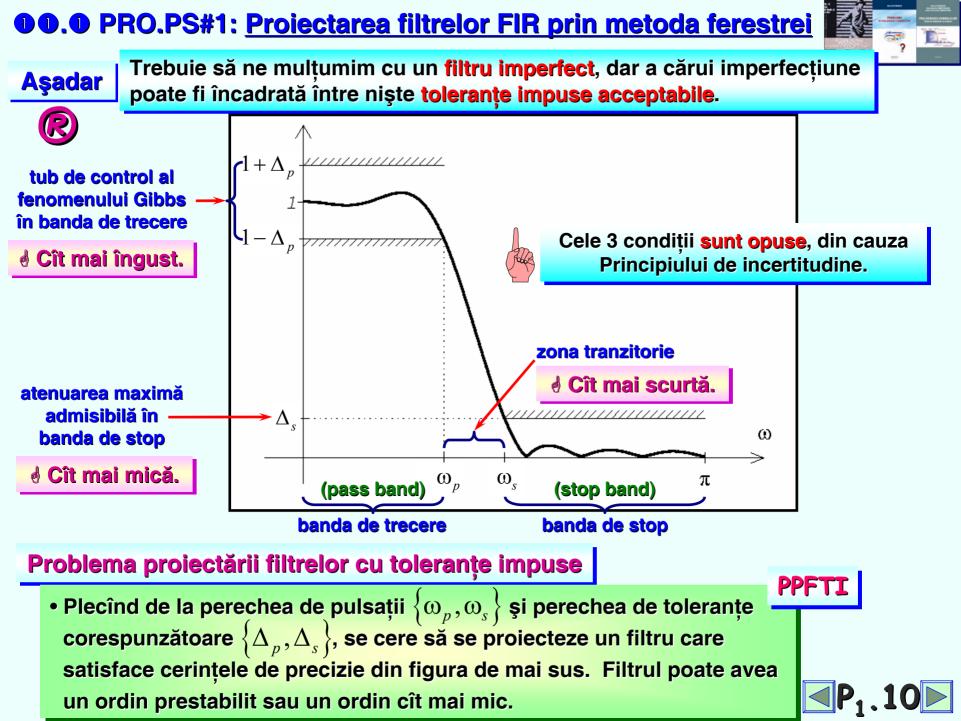
Ferestrele practice trebuie să aibă următoarele caracteristici, care să le apropie de impulsul Dirac spectral:

- → Lob spectral principal cît mai înalt și cît mai îngust.
- → Lobi spectrali secundari cît mai scunzi.

Exercițiu

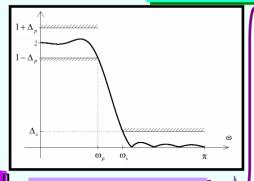
• Acordati note de la 1 la 10 ferestrelor anterioare, în funcție de apropierea de impulsul Dirac spectral.

Algoritmul de projectare a filtrelor FIR, de tip FTJ. prin metoda ferestrei, cu toleranțe impuse

Date de intrare

 F_n [Hz]

 F_{s} [Hz]

(frecvența de trecere a filtrului analogic corespunzător)

(frecvența de stop a filtrului analogic corespunzător)

• Implicit: $F_s = 1.1 \cdot F_p$

 Δ_p [%]

(toleranța fenomenului Gibbs, în banda de trecere)

• Implicit: $\Delta_p = 5\%$

 Δ_s [%]

(toleranța de atenuare, în banda de stop)

• Implicit: $\Delta_s = \Delta_p$

Fată de lobul principal, unitar.

 T_s [s]

(perioada de eşantionare)

• Implicit: $T_s = \frac{2}{2.1 \cdot (F_n + F_s)}$

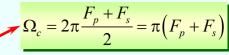
w

M

(tipul de fereastră dorit)

• Implicit: fereastra Hamming

(optional: ordinul filtrului)

(media aritmetică)

Initializare

- 1. Se deduce expresia funcției pondere a FTJ analogic ideal.
- 2. Se deduce expresia secventei pondere a FTJ numeric ideal (prin eşantionare).

$$h_{\text{FTJ}}(t) = \frac{\Omega_c}{\pi} \frac{\sin(\Omega_c t)}{\Omega_c t} = \frac{\Omega_c}{\pi} \operatorname{Sc}(\Omega_c t)$$

 $h_{\text{FTJ}}[n] = \frac{\omega_c}{\pi T} \text{Sc}(\omega_c n)$ $\omega_c = \Omega_c T_s$ (pulsația de tăiere normalizată)

- 3. Se evaluează pulsațiile critice normalizate.
- $\omega_p = 2\pi F_p T_s | \omega_s = 2\pi F_s T_s$

 w_{M}

Algoritmul de proiectare a filtrelor FIR, de tip FTJ, prin metoda ferestrei, cu toleranțe impuse

(continuare)

NU

Există M?

DA

- 1. Se inițializează ordinul filtrului. m=1
- 2. Se inițializează stegulețul de îndeplinire a condițiilor de toleranță. $\epsilon = 0$

Buclă iterativă

 $\epsilon = 0$

- 1. Se configurează fereastra în funcție de m (lărgimea suportului).
- 2. Se evaluează valorile secvenței pondere a FTJ de tip FIR, cu ajutorul ferestrei.

$$h_m[n] = \frac{\omega_c}{\pi T_s} \operatorname{Sc} \left[\omega_c \left(n - \frac{m-1}{2} \right) \right] w_m \left(n T_s \right) \right]$$

3. Se normalizează secvența pondere.

$$h_m \longleftarrow = \frac{h_m}{\sum_{n=1}^{m-1} h_m[n]}$$

 $\forall n \in 0, m-1$

- 1. Se configurează fereastra în funcție de M (lărgimea suportului).
- 2. Se evaluează valorile secvenței pondere a FTJ de tip FIR, cu ajutorul ferestrei.

$$h_{M}[n] = \frac{\omega_{c}}{\pi T_{s}} \operatorname{Sc} \left[\omega_{c} \left(n - \frac{M-1}{2} \right) \right] w_{M}(nT_{s})$$

$$\forall n \in \overline{0, M-1}$$

3. Se normalizează secvența pondere.

$$h_{M} \longleftarrow = \frac{h_{M}}{\sum_{n=1}^{M-1} h_{M}[n]}$$

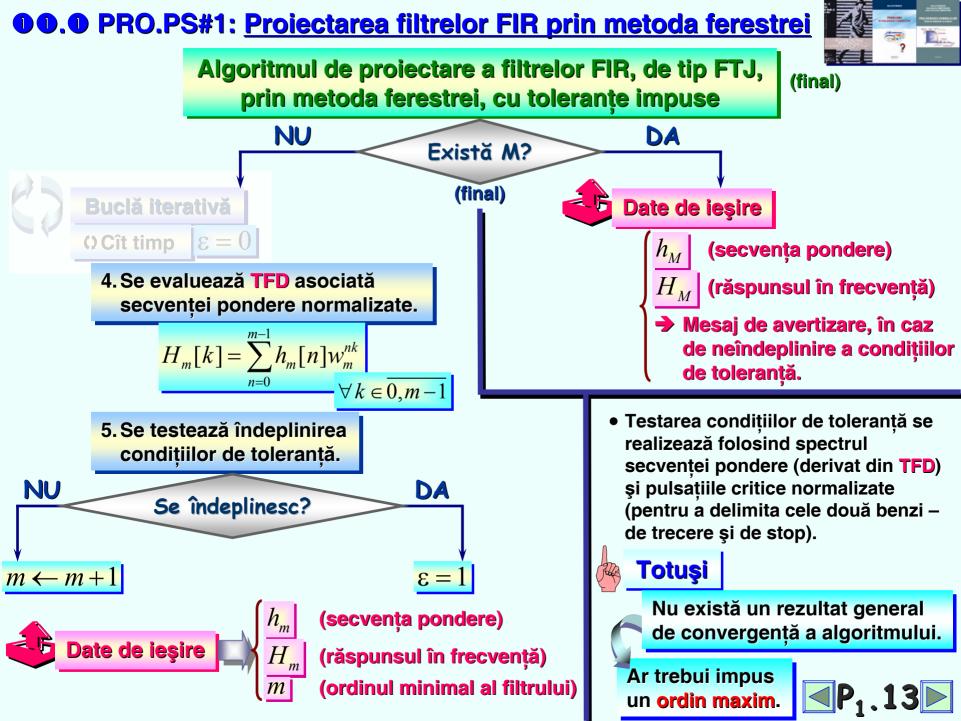
4. Se evaluează TFD asociată secvenței pondere normalizate.

$$H_M[k] = \sum_{n=0}^{M-1} h_M[n] w_m^{nk}$$

$$\forall k \in \overline{0, M-1}$$

5. Se testează îndeplinirea condițiilor de toleranță.

• În general, ordinul filtrelor FIR trebuie să fie destul de mare, dacă se impun condiții restrictive de tolerantă.

Din cauza absenței polilor în funcția de transfer.

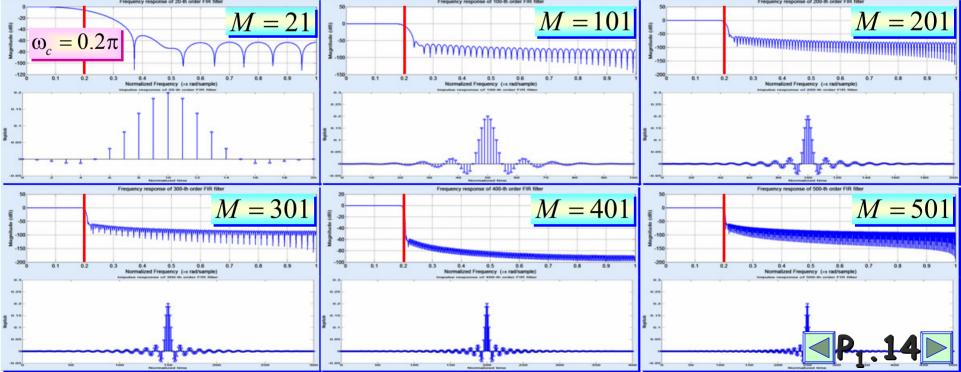
Exerciții

- Reluați algoritmul precedent și proiectați un nou algoritm, care sa produca filtre FIR de tip FTS (trece-sus).
- Reluați algoritmul precedent și proiectați un nou algoritm, care să producă filtre FIR de tip FTB (trece-bandă).

fir1 fir2 Folosesc fereastra Hamming în mod implicit. Reprezentare

- freqz
 → Reprezentare
 in frecvență.
 filter → Filtrare.
- conv
 - → Convoluţie.

Nu copiați de la

unul la altul!

Project

Faza 1 (Răspunsurile la impuls și în frecvență ale ferestrelor uzuale)

Considerați cele 9 ferestre descrise anterior, pentru M=16.

- \rightarrow Pentru fereastra lui Cebîşev, se vor alege mai multe valori ale atenuării r, între 80dB și 100dB.
- ightarrow Pentru fereastra lui Kaiser, se vor alege mai multe valori ale parametrului β , între 0 și 10dB.
- → Pentru fereastra lui Lanczos, se vor alege mai multe valori ale parametrului L, între 0 și 3.
- ightarrow Pentru fereastra lui Tuckey, se vor alege mai multe valori ale parametrului lpha, între 60%, si 100%.
 - a. Trasaţi răspunsurile la impuls ale celor 9 ferestre, ca în Figura 4.3, dar cu ajutorul funcţiei stem. De exemplu, pentru fereastra Hamming, trebuie să executaţi instructiunile :
 - \gg w=hamming(M);
 - \gg stem(w);

Trasați amplitudinile răspunsurilor în frecvență ale ferestrelor de mai sus, ca în Figura 4.4, normând răspunsurile astfel încât amplitudinea la frecvență nulă să fie unitară. De exemplu, pentru răspunsul la impuls w, se pot utiliza instrucțiunile :

- \gg w=w/sum(w); % Normare
- ≫ [W,om]=freqz(w); % Calcul raspuns in frecventa;

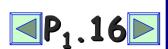
Comentați și comparați proprietățile în frecvență ale ferestrelor. Observați că, în general, lățimea lobului principal și înălțimea lobilor secundari sunt în relație inversă, i.e. un lob principal îngust e însoțit de lobi secundari înalți, iar un lob principal lat apare împreună cu lobi secundari scunzi.

Faza 2 (Filtre proiectate cu diverse ferestre)

- Folosind Metoda ferestrei, proiectați FTJ de tip FIR de ordin M=16, cu pulsația de tăiere $\omega_c=0.4\pi$, folosind toate tipurile de ferestre studiate la tema anterioară. (Puteți utiliza funcția Matlab **fir1** sau scrie o funcție echivalentă.) Comparați caracteristicile de frecvență ale filtrelor obținute și evaluați calitățile lor. Observați că răspunsurile cu atenuare mare în banda de trecere au benzi de tranziție largi, iar cele cu benzi de tranziție înguste au atenuări mici.
 - b. Alegeți o fereastră și, menținând $\omega_c = 0.4\pi$, măriți ordinul filtrului, de exemplu, la valoarea M=24, apoi la valoarea M=32. Comentați modificările caracteristicii de frecvență.

Nu alegeți toți aceeași fereastră, în speranța de a putea copia!

Faza 3 (Utilizarea Metodei ferestrei pentru rezolvarea PPFTI)

Dorim să rezolvăm o PPFTI, pentru un FTJ. Așadar, se cunosc ω_p , ω_s , Δ_p și Δ_s , cu semnificațiile din Figura 4.2. Folosind Metoda ferestrei, se poate proceda (sub-optimal) astfel :

- 1. Se aleg ordinul M și frecvența de tăiere ω_c , astfel încât $\omega_p < \omega_c < \omega_s$.
- 2. Utilizând Metoda ferestrei, cu datele M și ω_c , se proiectează un filtru FIR, H.
- 3. Se verifică dacă filtrul H satisface cerințele PPFTI. Pentru aceasta, se calculează abaterea maximă de la răspunsul ideal, în benzile de trecere și stopare. De exemplu, presupunând că h este răspunsul la impuls al filtrului, eroarea în banda de trecere $[0, \omega_p]$ este următoarea :
 - \gg grila_frecv=0 :om_p/1000 :om_p; % Se genereaza suficient de multe puncte.
 - ≫ H=freqz(h,1,grila_frecv);
 - >> Delta_pr=max(abs(1-abs(H))) % Delta_p realizat;
- 4. Dacă s-a obținut un filtru valid, se poate încerca găsirea unei soluții de ordin mai mic. Se micșorează M și se reia procedura de la pasul 2.
- 5. Dacă nu s-a obținut niciun filtru valid, se poate amenda procedura prin creșterea ordinului filtrului și/sau modificarea pulsației de tăiere ω_c și/sau alegerea unei alte ferestre. Cu aceste schimbări, se reia procedura de la pasul 2.

- 1p
- Scrieți o funcție MATLAB care primește ca argumente răspunsul la impuls al unui filtru FIR și frecvențele ω_p , ω_s , definind benzile de trecere, respectiv stopare ale unui FTJ. Funcția va întoarce abaterile maxime realizate Δ_{pr} și Δ_{sr} în benzile de trecere, respectiv stopare.
- b. Folosind algoritmul sugerat mai sus și funcția scrisă la punctul \mathbf{a} , proiectați un FTJ de tip FIR care să rezolve PPFTI, cu $\omega_p = 0.3\pi$, $\omega_s = 0.5\pi$, $\Delta_p = 0.05$ și $\Delta_s = 0.05$. (Scrieți un program care să proiecteze un singur filtru, dându-se M, ω_c și tipul ferestrei. Modificați "manual" argumentele, în căutarea unei soluții mai bune.)

≤10p

Nu copiați unul de la altul!

Faza 4 (Concurs de proiectare)

Plecând de la datele unei PPFTI (i.e. ω_p , ω_s , Δ_p și Δ_s), se dorește găsirea *celui mai bun* FTJ de tip FIR. *Acesta trebuie să aibă ordinul cel mai mic*. La ordine egale, câștigă filtrul cu abateri mai mici de la răspunsul ideal (mai precis, cel pentru care valoarea $\Delta_{pr} + \Delta_{sr}$ este mai mică).

Un singur punctaj maxim pe grupă!

P₁.18▶

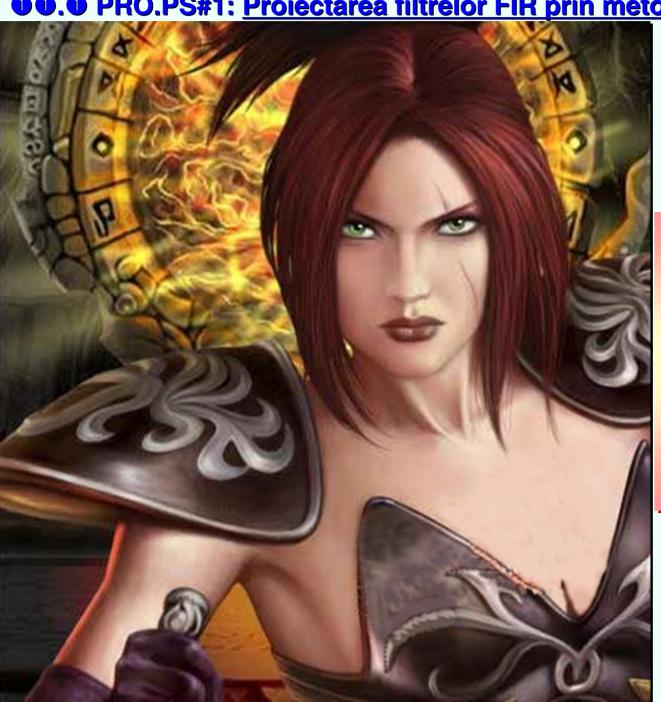
Faza 5 < opțională > (Un filtru nestandard)

Utilizând metoda ferestrei, proiectați un filtru FIR cu M=20, pornind de la răspunsul ideal :

$$H_{id}\left(e^{j\omega}\right) = \begin{cases} 1 & , |\omega| \le \pi/2 \\ 0 & , \pi/2 < |\omega| \le \pi \end{cases}$$
 (4.14)

Analizați caracteristicile lui și încercați să propuneți cel mai bun filtru posibil, variind parametrii : M, ω_p , ω_c , ω_s , Δ_p , Δ_s , fereastra utilizată (dintre cele 9 propuse). Cel mai bun filtru trebuie să îndeplinească ambele condiții de toleranțe impuse, să aibă ordinul M cât mai mic și să producă o bandă de tranziție $\left[\omega_p,\omega_s\right]$ cât mai îngustă, pentru toleranțe Δ_p , Δ_s , cât mai mici.

Nu copiați